

The Night Porter

Yönetmen: Liliana Cavani

Senaryo: Barbara Alberti, Liliana Cavani

Oyuncular: Dirk Bogarde (Maximilian Theo Aldorfer), Charlotte Rampling (Lucia Atherton)

1974 / İtalya / İngilizce / 118'

The Night Porter, Liliana Cavani'nin cesur konu seçimi, üstü kapalı anlatım tarzı ve muğlak mesajlarıyla en ilgi çekici filmi. Cavani ışığı, müziği, karakterlerin kimi zaman şiirselliğini ve kimi zamansa sessizliğini kullanıyor. Nazi davalarının gündemde olduğu bir dönem arka plan olarak kullanılmış. Her ne kadar eski Nazi subaylarının korkuları ve kontrol etme arzuları filmin itici gücü olsa da, filmin Nazi suçlarının ve subaylarının cezasız kalmalarına izin veren sistemi bariz bir şekilde eleştirdiğini söylemek güç.

Yönetmen, filmin odağını eski bir Nazi subayı olan Max ve Max'in toplama kampında iki taraflı olarak inşa ettikleri Lucia arasındaki sapkın olarak nitelendirilebilecek bir ilişkiye çeviriyor ve çelişkili karakterleri, önce kutuplaştırdığı sonra silikleştirdiği rol yapıları ve muğlak mesajları ile kendine has bir dil ortaya koyuyor. Max ve Lucia, yıllar sonra Max'in gece bekçiliği yaptığı otelde karşılaşılıyorlar. Karakterlerin etrafındaki sessizlik, kendini önce ışık-karanlık gelgitleri arasında, sonra müziğin anlatsal değeriyle, anıların birer birer ortaya çıkmasına bırakırken, karakterler yeni yüzleriyle karşımıza çıkıyor. Gece bekçisi Max, önce cani bir Nazi subayına daha sonra aşık bir adama dönüşüyor. Her anı ile katmanlar soyulurken film, algının sürekli değiştiği bir mizaca bürünüyor ancak katmanlar birbiri ardına ortaya çıktıkça tanımlamalar anlamsızlaşıyor.

Max ve Lucia arasındaki ilişki, klasik "gardiyan-mahkum" boyutundan Stockholm Sendromuna dönüşüyor. Ancak Max ve Lucia'nın bazı noktalarda kalıplaşmış roller arasında geçiş yapmaları, izleyiciyi yeniden bir ilişkiye sürüklüyor.

Nazi subaylarının Max ve Lucia arasındaki sapkınlığa sebep olduğunu ileri sürerek, Cavani'nin bir eleştiri sunduğu belki söylenebilir. Filmin sonunda Max ve Lucia'nın onlardan istenen rollerde ölümlerine yürümeleri de bunu destekleyebilir; ancak Max'in İncil'den bir öykü ile bağlantı kurduğu, Lucia ile tanışma hikayesinin ardından "delilik" hakkında yaptığı dertsiz yorum -"Sane, insane, who is to judge?"- izleyiciye yine silikleşen bir durum sunuyor. İncil'den bir öykünün tekrar canlandırılması ise *The Night Porter*'in en akılda kalıcı kısımlarından biri denebilir.

Lucia'nın Salome, tehlikeli diş çekiciliğinin sembolü olarak betimlendiği ve Alman'lar tarafından hain olarak da nitelendirilmiş, Marlene Dietrich'in bir şarkısını söyleyerek gardiyanlardan birinin öldürülmesine neden olduğu bölüm, Cavani'nin cinselliğin sapkın yönünün getirdiği arzu ve bu arzunun doğurduğu sonuçları vurguladığı anlatım açısından güçlü bir nokta. Max ve Lucia arasındaki ilişki, Max'in "ışık" karşısında duyduğu utanca, Lucia'ı feda ederek, "ışık"ta, saygıdeğer bir işte çalışarak yaşayabilecekken "karanlık"ta Lucia ile ölmeyi tercih etmesine neden olurken aynı zamanda birbirinin zıttı denebilecek roller arasındaki geçişleri de vurguluyor. Lucia ve Max'i anılar katman katman ortaya çıkarken, birbirinden çok farklı olarak görülen iki insan, yüzleşmelerinin ardından aslında aynı benliğin ve kişiliğin bir parçası oluyorlar ve şiddet, cinsellik, kontrol isteği her ikisinde de varlığını koruyor.

Roller değişir, kişiler birbirleri ile kaynaşır aynı formu alır, doğru ve yanlış arasındaki bütün çizgiler silikleşir. Filmin son sahnesi, belirsizlik ve nedensizlik tonunu daha da kuvvetlendirse de *The Night Porter* farklı yorumlara açık birçok yönünün olması, sembollerinin, şiirselliğinin ve yaptığı referansların zenginliği ile ilginç bir izleme deneyimi yaşatacak bir film.

Aylin Uzun

9 Mayıs Pazartesi 18:00